

ORGELS IN GROOT-OOSTENDE - 14
HET (VERDWENEN) KURSAAL-ORGEL

door Norbert HOSTYN

Op maandag 16 juli 1888, één dag later dan voorzien - wegens technische moeilijkheden - werd een orgel ingespeeld in de concertzaal van Kursaal II. Het recital werd verzorgd door Auguste WIEGAND, de orgelist van SS. Petrus en Paulus (1).

1888 : 10 jaar na de ingebruikneming van het Kursaalgebouw !
Geen dag te vroeg dus.

Met eenmaal lagen enkele nieuwe mogelijkheden open voor het Oostendse muziekleven : orgelrecitals, uitvoering van orgelconcerten en andere orkestwerken met obligaatorgel.

De lokale pers besteedde opvallend weinig aandacht aan het gebeuren. Alleen in "La Saison d'Ostende" van 18 juli 1888 vonden we enkele lijntjes algemeenheden.

Daaruit weten we dat het orgel gebouwd werd door de firma ANNEESSENS uit Geraardsbergen (overigens duidelijk te lezen op de orgelkast), dat het gemonteerd werd tussen de rotonde en de feestzaal en dat het, zoals gezegd niet tijdig afgeregeld was voor de inspelning op 15 juli.

Het was een instrument met 3 klavieren en pedaal en de dispositie was uitgesproken romantisch, zoals we kunnen nagaan op de programmapolder gedrukt nav. de inspelning.

COMPOSITION DE L'ORGUE.

1 ^{er} clavier, grand orgue.		2 ^e clav. positif expressif.	
56 notes.		56 notes.	
1 Gros diapason ouvert	16 p.	12 Montre	8 p.
2 Bourdon	16	13 Flûte d'orchestre	8
3 Principal	8	14 Gambe	8
4 Flûte harmonique	8	15 Voix célestes	8
5 Violon	8	16 Flûte octavante	4
6 Flûte octavante	4	17 Octavin	2
7 Doublette	2	18 Cornet	4 rangs.
8 Cornet progressif	2-3-4 rangs.	19 Trompette	8 p.
9 Bombarde	16 p.	20 Tubason	8
10 Trompette	8		
11 Clarinette anches libres	8		
3 ^e clav. récit expressif.		Pédales séparées.	
56 notes.		50 notes.	
21 Hohlflûte	8 p.	26 Contrebasse	16 p.
22 Bourdon	8	27 Sousbasse	16
23 Carillon	3 rangs.	28 Octave basse	8
24 Basson hautbois	8 p.	29 Bombardon	16
25 Voix humaine	8	30 Tuba	8

Pédales de combinaisons.

- 1 Grand orgue à la pédale
- 2 Positif à la pédale
- 3 Positif au grand orgue
- 4 Octaves graves positif
- 5 Octaves graves récit
- 6 Expression positif
- 7 Expression récit
- 8 Anches pédales et grand orgue
- 9 Anches du positif
- 10 Trémolo du positif
- 11 Trémolo du récit.

WIEGAND voerde volgens de folder dit programma uit tijdens de inspelings :

1. Grand Choeur en la bém. N° 4	Ed. Batiste
2. Romance sans paroles en fa	Organiste de St-Eustache, Paris
3. Gavotte arrangée par Wiegand	Jules Grison
4. Serenata	Martini
5. Toccate et fugue en ré min.	Braga
6. Allegretto en si min.	Séb. Bach
7. Le Forgeron harmonieux, arrangé par Wiegand	Alex. Guilmant
8. Pâques fleuries	Händel
9. Chants nationaux arrangés par Wiegand	Alph. Mailly
10. Marche triomphale	Aug. Wiegand

Toen in 1894 de nieuwe orkesttribune werd gebouwd kreeg het orgel haar plaats hoog boven op de tribune, waar het een schitterende indruk maakte.

Wanneer het Kursaal in de jaren van de eeuwwisseling in een nieuw kleedje werd gestoken naar plannen van A. CHARBON, kreeg ook het orgelfront een vernieuwd uitzicht. Aan de opstellingswijze werd niet getornd (1905-1906).

De oorlog 1914-18 was ook voor het orgel rampzalig. Kort na de Wapenstilstand werd aan vergroting en herstelling gedacht zodat Leandre VILAIN al op zondag 22 juni 1919 zijn recitals kon hervatten.

Het einde van het Kursaalorgel kwam met W.O. II : toen het Kursaal door de bezetter gesloopt werd, onderging het orgel hetzelfde lot.

Niemand schijnt zich te herinneren wat er met de losse onderdelen gebeurde....

*
* *
*

De Uitvoerders

De eerste jaren was Auguste WIEGAND (1) de vaste Kursaalorgelist. Toen deze in 1891 Oostende verliet om stadsorgelist te worden te Sydney (Australië) volgde Leandre VILAIN hem op. VILAIN werd internationaal aanzien als één van de grootste virtuozen van zijn tijd. Hij maakte er een punt van meerdere keren per week in de zomerperiode namiddagrecitals te geven waarin hij werken in de meest uiteenlopende stijl ten gehore bracht (2).

Ook de grote Charles-Marie WIDOR bespeelde ooit het orgel, dit tijdens zijn concert in 1895.

Tijdens het interbellum werd het orgel ook bespeeld door Jozef BERDEN die normaliter VILAIN in de functie van Kursaalorgelist had moeten opvolgen, ware er niet W.O. II geweest...

Iconografie

° Prentkaarten

° F. EDEBAU & Y. VYNCKE, Kursaal 100, Oostende, 1979, plaat 14.

Verwijzingen

(1) Zie De Plate, XI jgr. pp. 82/191-193

(2) VILAIN zal afzonderlijk behandeld worden in De Plate